

L'enginyer Duport que ha baixat a la galeria no ha tornat a sortir en carra.

Se senten freqüents explosions al fons de la mina.

M. Dupuy, ministre d'Obres públiques, ha arribat al lloc de la catàstrofe.

Morts i ferits

París, 4, 8'54 nit.
Bethune.—De 25 esclavistes extraïts de la mina «La Clarence», n'han sigut identificats 18. Entre ells morís la figura d'un dels obrers empleats en els treballs de salvament.

Han mort al hospital 5 dels ferits.

Entorn dels pous de la mina «La Clarence» s'han desenvolupat focs i incendis indescriptibles.

El ministre de Treballs públics, M. Dupuy, ha visitat als ferits. També ha vist els cadàvers.

El número de morts

París, 4, 9'12 nit.
Lens.—El número total de morts per la explosió de grisú a la mina «La Clarence» és de 60.

Sport

Hípica

Avuy podem donar una bona nova als nostres lectors que s'interessin per aquest sport.

La nova Junta del R. Polo Club, preocupant-se de la necessitat de remuntar la societat, un xic decaiguda, després dels seus 13 anys d'existència, dotant-la de noves aliances i sobre tot, infiltrant-hi nova savia, per a posar-la novament al nivell que tingué anteriorment, acaba d'arribar a un acord per la fusió amb els elements joves actius i entusiastes que formen en les llistes del Jockey Club, dels que ens hem ocupat algunes vegades.

S'ha acordat, doncs, unir les dues societats. Així el nom de Royal Polo-Jockey Club, traslladant-se'l al domicili social com als seus terrenys de can Ràbia, aprofitant la fusió amb els elements joves actius i entusiastes que formen en les llistes del Jockey Club, dels que ens hem ocupat algunes vegades.

S'ha acordat, doncs, unir les dues societats. Així el nom de Royal Polo-Jockey Club, traslladant-se'l al domicili social com als seus terrenys de can Ràbia, aprofitant la fusió amb els elements joves actius i entusiastes que formen en les llistes del Jockey Club, dels que ens hem ocupat algunes vegades.

Tir

Conforme anunciarem, el diumenge se celebra a Sant Joan Despi el concurs dels vint i quatre pobles, que resulta un veritable aconteixement per l'importància dels resultats, la serietat i el nombre dels concurrents, que arriba a 42. Es veu que alguns no pogueren lluir-se per no posseir armes de tir al blanc, per ésser principalment aficionats a la caça, però de totes maneres el concurs fou ben important.

La distància era de 140 metres, presentant-se Maubert, Rifles, Colts, Remingtons, etc., fent-se emparar excel·lents tiradores i blancs hermesíssims.

El premi ofert era de gran valor, com segueix: un rifle Winchester, ofert per don Marià Tarrida; una bona escopeta de caça comprada per subscripció entre la colònia estudiant; un respectatle Browning, i finalment, una hermosa cigarra, donada per don Josep Mañuquer.

D'aquests premis no resultaren guanyadors: primer, don Geroni Casanovas, amb 16 punts; don Mateu Fort, amb 6, i pel tercer i quart quedaren empatats don Joan Cardona, don Antoni Bonome i don Pere Oliver, guanyant finalment els dos primers.

El dia 15 se farà altre concurs, exclusiu pels aficionats de la colònia.

Atletisme

Heusaquí el programa de la festa atlètica pels socis de Clubs junyors que's farà el diumenge a la tarda, al camp de Club «Barcelona».

Cursa de velocitat de 100 metres; lliçament del pes; cursa amb obstacles de 110 m.; lliçament del disc; cursa de 400 metres, salts d'altura sense trampolí; cursa de 1.500 m.; salts de llargada; i ab perxa.

CORREDISSES.

De Societat

En el canvi de l'edifici de la Mare de Deu de la Mercé, s'hi celebra dilluns passat, la cerimònia religiosa del enllaç matrimonial de la hereta i elegant senyoreta Jovya Mercé Escricher i Manilla de los Ríos, filla del nostre amic l'il·lustrat professor d'aquest Institut provincial, don Tòmas Escricher, ab el seu i distingit jove don Marià Puigades i Carrera.

Arribada a la nova infant don A. de Borja i d'Austria-Este, representant pel pare de la mateixa; essent testimoni de la boda i dega de la Facultat de Ciències, d'aquesta don Eugeni Mascareñas i el senador del Regne, Excm. senyor don Josep Casares. Per part del nuvi foren padrins don Jaume Solà, don Francesc Carrera i don A. M. Faure.

Assistí al acte religiós una nodrida representació de les amigues de les famílies dels contrayents, essent oïdors i padrins ab un esplèndid i ben servit dinar als salons de Can Pínce.

Finalitzà la festa amb una triada de hostos, lliçats per les més aïroses parelles dels convidats a les noces.

A la novella parella que és ja viatge per les més hermoses ciutats de Suïça, li desitgem una ditosa lluna de mel i una vida constantment feliç.

Jochs Florals

Els d'Olot

Veredict del Jurat Col·lector

Flor Natural, Número 92. Eglògia. Lema: Pastorella.

Premi de l'Ajuntament.—9. Caritat. Lema: «Quod autem habeo, hoc tibi do».

Premi del senyor Bisbe de Lleó.—101. Poema del camp. Lema: De les coses rurals.

Premi de don Baroneu Bosch.—62. Plans espirituals. Lema: Contricció.

Premi de don Pere Llorens.—51. El don Martí de Aragó i la vila de Olot. Lema: De 1070 a 1408.

Premi del senyor marquès de Galtezo.—97. An en Pop Veitura, restaurador de la sardana.

Premi de don Miquel Blay.—39. Fa la nova. La forma i la cigala.

Premi de don Josep Clavé.—57. En la mort d'una donzella.

Premi de don Melior Doménech.—30. Cançó del vell amor.

Premi de don Josep Berge i Bonada.—10. L'amfóra grega. Lema: «Amphora crepit institutis» (Horaci).

Premi del «Arte Cristiano».—52. (Musical). La Goja de Banyoles. Lema: Mon fil era d'or.

Premi del Consistori.—144. La paraula fosada. Lema: Gràcia.

Premi de J. S.—133. Sonets de l'horra religiosa del capvespre.

El secretari de la comissió organitzadora ens encarrega expressament des d'ara de que a la major brevetat l'autor de la composició premiada ab la Flor Natural se posi en relació ab la mateixa, a fi de ultimar els detalls de la festa.

Els d'Agramunt

Veredict

PREMIOS ORDINARIS

1. Flor Natural.—Al número 48: Mar enllà.

2. 100 pesetes.—Al número 23. El secret del cor. Lema: Oda als turrons d'Agramunt.

3. 75 pesetes.—No s'adjudica.

4. 25 pesetes.—Al número 11: En Nasí. Lema: Els enigmes, etc.

5. 25 pesetes.—Al número 69: Dolor folia. Lema: X.

PREMIOS EXTRAORDINARIS

6. De la Diputació provincial de Lleida.—Al número 45: El testamunt de Rafel de Casanova. Lema: Enlaira! Ben enlaira!

7. Dels Turroners d'Agramunt.—Al número 20: La Turronera. Lema: Cos tums de la terra.

8. Del diputat a Cortes don Pere Miró i Camps.—Al número 14: Els capítols.

9. Del Runt. senyor rector de la parroquia d'Agramunt, don Lluís Rocafort.—Al número 84: Conic francesa. Lema: ***

10. De don Josep M. de Siscar i de Castellarnau.—Al número 72: Impresiones. Lema: Natura.

11. Del Ajuntament d'Agramunt.—Al número 68: Cançons d'Hivern. Lema: Jo les he sentides.

Agramunt, 30 d'agost de 1912.

A Navarro, Pbr., president; Josep Vilanova i Sorribes, vicepresident; Josep Vilanova i Pallarola, secretari; i Viladot Puig, Josep Musoles i Gasset i Josep M. Ball Casades, vocals.

Diputació

Borsa del Treball

Ofertes

2.726, meritori de 15 a 17 anys; 2.727, meritori de 15 a 17 anys; 2.729, groom per pujar en bicicleta de 14 a 17 anys; 2.730-31, groom de 14 a 16 anys; 2.732, recader de 15 a 17 anys; 2.733, aprenent de 14 a 15 anys; 2.734, auxiliar de tenedor i caixer ben pràctic, de 28 a 35 anys para fora; 2.735-36, auxiliar d'escripció de 15 a 20 anys; 2.737, tenedor de llibres, jove, 2.738, acompanyant de noys de 40 a 50 anys; 2.739, mitg moç de 15 a 18 anys.

Baixes

2.715, auxiliar; 2.603, meritori; 2.668, meritori; 2.698, meritori.

La Comissió Provincial ha acordat concedir un lot per a la tombola que'l Centre Aragonesa destina a beneficència i institució del propi Centre.

S'ha autoritzat al senyor president del Cos Provincial per que adquireixi un objecte artístic a dit fi.

Ans d'ahir tornà de París el senyor Bartrina.

Ahí matí van estar a visitar al senyor Prat de la Riba una comissió d'estudiants que cursen la carrera d'enginyers per a demanar gràcies pel telegrama dirigit al ministre de Instrucció pública sobre'l conflicte actual. Pel mateix motiu el va visitar el senyor Mestre, professor de la Escola d'Enginyers.

També va visitar al senyor president el senyor Rubió per a participar-li que havia sigut elegit president del Laboratori d'ensai de materials de construcció i oferir-li.

Comissió provincial.—Aquesta Comissió, en sessió d'ahir, va despatxar els següents assumptes:

De la Secció d'Hisenda:

Reclamació d'antecedents relatius als recursos d'agruvi interposats per donya Mercé de Aguiar i Vela, de Vidal, i altres contra les quotes que s'els hi assignen en el repartiment general format per l'Ajuntament de Pera, per a cubrir el déficit del presupost del any 1912. Aprobat.

Acort relatiu al pago del tercer trimestre del corrent any, corresponent al repartiment provincial d'arrazos; convinguts i quintes parts d'obres de camins vinals.

De la Secció de Governació:

Recurs d'alçada interposat per don Jaime Argués contra acorts del Ajuntament de Manlleu, relatiu al nomenament d'empleats. Desestimat el recurs.

Id. de don Joaquim Beltrán contra varies multes imposades per l'Ajuntament de Salient, per suspensions en el servei de llum pública. Aprobats els recursos.

Id. interposat per Gaspar Pagés contra acort del Ajuntament de Sant Felip de Llobregat, relatiu a construcció de clavaguera. Desestimat.

Id. de Joaquim Serra i altres dos regidors del Ajuntament de Berga, contra el decret de dita corporació, relatiu a cert obsequi als regidors. Desestimat.

Id. de Pere Llauger contra acort del Ajuntament de Canet de Mar, relatiu a la llum pública. Se revoca l'acort.

Sortida definitiva del Manicó m' d'una boja assilada al mateix. S'autoriza.

Segons dades de la secció d'Estadística de les vagues del Museu Nacional, durant el passat mes d'agost hi declararen a Catalunya sis paros del treball (vagues o locuts). D'els no corresponen tres a Barcelona i un, respectivament, a Vilaseca, Vilallonga i Tortosa.

Aquests paros comprenen un número màxim de 370 obrers.

Durant el mes han terminat totalment dos paros que, junt amb els terminats parcialment, representen un total de 586 obrers tornats al treball.

De dits paros, quatre han sigut guanyats pels obrers, tres perduts i tres acabats per transacció.

El prop-vinent dilluns se celebraran a Matarró solemnes funerals en sufragi de la senyoreta Mercé Marfà i Civilis, germana del diputat provincial don Gayet.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Hi assistirán tots els diputats pel districte i el president de la Diputació senyor Prat de la Riba.

Els enginyers industrials

Una opinió

La R. O. del dia 27 del mes passat ha tornat a discutir la qüestió dels enginyers industrials i ha posat més de relleu la frescura i l'absolutisme ab que un senyor ministre resol un conflicte nascut a causa del incompliment d'una promesa seva.

No es pas d'ara el comens de les nostres justes i legítimes reclamacions, sinó que ja venen de molt temps ençà i sembla que's tendeix sistemàticament a l'anulació de nostra carrera. Se diu que aquesta inquina vé del temps en que no mes hi havia una escola d'Enginyers industrials, la de Barcelona, sotnada per la Diputació Provincial; que ara segueix l'inquina per ésser aquesta l'única carrera d'enginyer que no és centralitzada; i que, per no atreure a centralitzar-la, suprimint les escoles de Barcelona i Bilbao, posen tota mena d'obstacles al seu funcionament, en benefici de les carreres similars que tenen escola a Madrid o als seus voltants.

Y aixís, un dia s'autoriza l'introducció en el nostre camp, de gent tan digna i apta com vulguem i que ha fet uns estudis semblants als nostres, però que, no admetent la oració per passiva, no permet que, fonamentant-ho en la mateixa raó, nosaltres posem també fer la seva feia. A l'entendrà en regala nostre títol a tots els que han estudiat la carrera d'enginyer militar, d'artiller, o de mar de guerra i no se'ns vol concedir la reciproca que li demanem. Després no's permet que un enginyer industrial pugui fer una instal·lació hidroelèctrica sense que un enginyer de camins firmi la part corresponent a la conducció d'aigua. I com si no hi hagués estudis Hidràulica i Topografia! En canvi, se resol que de les centrals d'elèctricitat pels ferrocarrils elèctrics se'n cuidin els enginyers de camins, malgrat que el l'Estat ens diu que'l nostre títol és fusió dels antics d'enginyer mecànic, químic i elèctric, i ens fa pagar dret per tots tres títols.

Y així, un dia s'autoriza l'introducció en el nostre camp, de gent tan digna i apta com vulguem i que ha fet uns estudis semblants als nostres, però que, no admetent la oració per passiva, no permet que, fonamentant-ho en la mateixa raó, nosaltres posem també fer la seva feia. A l'entendrà en regala nostre títol a tots els que han estudiat la carrera d'enginyer militar, d'artiller, o de mar de guerra i no se'ns vol concedir la reciproca que li demanem. Després no's permet que un enginyer industrial pugui fer una instal·lació hidroelèctrica sense que un enginyer de camins firmi la part corresponent a la conducció d'aigua. I com si no hi hagués estudis Hidràulica i Topografia! En canvi, se resol que de les centrals d'elèctricitat pels ferrocarrils elèctrics se'n cuidin els enginyers de camins, malgrat que el l'Estat ens diu que'l nostre títol és fusió dels antics d'enginyer mecànic, químic i elèctric, i ens fa pagar dret per tots tres títols.

Y així, un dia s'autoriza l'introducció en el nostre camp, de gent tan digna i apta com vulguem i que ha fet uns estudis semblants als nostres, però que, no admetent la oració per passiva, no permet que, fonamentant-ho en la mateixa raó, nosaltres posem també fer la seva feia. A l'entendrà en regala nostre títol a tots els que han estudiat la carrera d'enginyer militar, d'artiller, o de mar de guerra i no se'ns vol concedir la reciproca que li demanem. Després no's permet que un enginyer industrial pugui fer una instal·lació hidroelèctrica sense que un enginyer de camins firmi la part corresponent a la conducció d'aigua. I com si no hi hagués estudis Hidràulica i Topografia! En canvi, se resol que de les centrals d'elèctricitat pels ferrocarrils elèctrics se'n cuidin els enginyers de camins, malgrat que el l'Estat ens diu que'l nostre títol és fusió dels antics d'enginyer mecànic, químic i elèctric, i ens fa pagar dret per tots tres títols.

Y així, un dia s'autoriza l'introducció en el nostre camp, de gent tan digna i apta com vulguem i que ha fet uns estudis semblants als nostres, però que, no admetent la oració per passiva, no permet que, fonamentant-ho en la mateixa raó, nosaltres posem també fer la seva feia. A l'entendrà en regala nostre títol a tots els que han estudiat la carrera d'enginyer militar, d'artiller, o de mar de guerra i no se'ns vol concedir la reciproca que li demanem. Després no's permet que un enginyer industrial pugui fer una instal·lació hidroelèctrica sense que un enginyer de camins firmi la part corresponent a la conducció d'aigua. I com si no hi hagués estudis Hidràulica i Topografia! En canvi, se resol que de les centrals d'elèctricitat pels ferrocarrils elèctrics se'n cuidin els enginyers de camins, malgrat que el l'Estat ens diu que'l nostre títol és fusió dels antics d'enginyer mecànic, químic i elèctric, i ens fa pagar dret per tots tres títols.

Y així, un dia s'autoriza l'introducció en el nostre camp, de gent tan digna i apta com vulguem i que ha fet uns estudis semblants als nostres, però que, no admetent la oració per passiva, no permet que, fonamentant-ho en la mateixa raó, nosaltres posem també fer la seva feia. A l'entendrà en regala nostre títol a tots els que han estudiat la carrera d'enginyer militar, d'artiller, o de mar de guerra i no se'ns vol concedir la reciproca que li demanem. Després no's permet que un enginyer industrial pugui fer una instal·lació hidroelèctrica sense que un enginyer de camins firmi la part corresponent a la conducció d'aigua. I com si no hi hagués estudis Hidràulica i Topografia! En canvi, se resol que de les centrals d'elèctricitat pels ferrocarrils elèctrics se'n cuidin els enginyers de camins, malgrat que el l'Estat ens diu que'l nostre títol és fusió dels antics d'enginyer mecànic, químic i elèctric, i ens fa pagar dret per tots tres títols.

Y així, un dia s'autoriza l'introducció en el nostre camp, de gent tan digna i apta com vulguem i que ha fet uns estudis semblants als nostres, però que, no admetent la oració per passiva, no permet que, fonamentant-ho en la mateixa raó, nosaltres posem també fer la seva feia. A l'entendrà en regala nostre títol a tots els que han estudiat la carrera d'enginyer militar, d'artiller, o de mar de guerra i no se'ns vol concedir la reciproca que li demanem. Després no's permet que un enginyer industrial pugui fer una instal·lació hidroelèctrica sense que un enginyer de camins firmi la part corresponent a la conducció d'aigua. I com si no hi hagués estudis Hidràulica i Topografia! En canvi, se resol que de les centrals d'elèctricitat pels ferrocarrils elèctrics se'n cuidin els enginyers de camins, malgrat que el l'Estat ens diu que'l nostre títol és fusió dels antics d'enginyer mecànic, químic i elèctric, i ens fa pagar dret per tots tres títols.

Y així, un dia s'autoriza l'introducció en el nostre camp, de gent tan digna i apta com vulguem i que ha fet uns estudis semblants als nostres, però que, no admetent la oració per passiva, no permet que, fonamentant-ho en la mateixa raó, nosaltres posem també fer la seva feia. A l'entendrà en regala nostre títol a tots els que han estudiat la carrera d'enginyer militar, d'artiller, o de mar de guerra i no se'ns vol concedir la reciproca que li demanem. Després no's permet que un enginyer industrial pugui fer una instal·lació hidroelèctrica sense que un enginyer de camins firmi la part corresponent a la conducció d'aigua. I com si no hi hagués estudis Hidràulica i Topografia! En canvi, se resol que de les centrals d'elèctricitat pels ferrocarrils elèctrics se'n cuidin els enginyers de camins, malgrat que el l'Estat ens diu que'l nostre títol és fusió dels antics d'enginyer mecànic, químic i elèctric, i ens fa pagar dret per tots tres títols.

Y així, un dia s'autoriza l'introducció en el nostre camp, de gent tan digna i apta com vulguem i que ha fet uns estudis semblants als nostres, però que, no admetent la oració per passiva, no permet que, fonamentant-ho en la mateixa raó, nosaltres posem també fer la seva feia. A l'entendrà en regala nostre títol a tots els que han estudiat la carrera d'enginyer militar, d'artiller, o de mar de guerra i no se'ns vol concedir la reciproca que li demanem. Després no's permet que un enginyer industrial pugui fer una instal·lació hidroelèctrica sense que un enginyer de camins firmi la part corresponent a la conducció d'aigua. I com si no hi hagués estudis Hidràulica i Topografia! En canvi, se resol que de les centrals d'elèctricitat pels ferrocarrils elèctrics se'n cuidin els enginyers de camins, malgrat que el l'Estat ens diu que'l nostre títol és fusió dels antics d'enginyer mecànic, químic i elèctric, i ens fa pagar dret per tots tres títols.

Y així, un dia s'autoriza l'introducció en el nostre camp, de gent tan digna i apta com vulguem i que ha fet uns estudis semblants als nostres, però que, no admetent la oració per passiva, no permet que, fonamentant-ho en la mateixa raó, nosaltres posem també fer la seva feia. A l'entendrà en regala nostre títol a tots els que han estudiat la carrera d'enginyer militar, d'artiller, o de mar de guerra i no se'ns vol concedir la reciproca que li demanem. Després no's permet que un enginyer industrial pugui fer una instal·lació hidroelèctrica sense que un enginyer de camins firmi la part corresponent a la conducció d'aigua. I com si no hi hagués estudis Hidràulica i Topografia! En canvi, se resol que de les centrals d'elèctricitat pels ferrocarrils elèctrics se'n cuidin els enginyers de camins, malgrat que el l'Estat ens diu que'l nostre títol és fusió dels antics d'enginyer mecànic, químic i elèctric, i ens fa pagar dret per tots tres títols.

Y així, un dia s'autoriza l'introducció en el nostre camp, de gent tan digna i apta com vulguem i que ha fet uns estudis semblants als nostres, però que, no admetent la oració per passiva, no permet que, fonamentant-ho en la mateixa raó, nosaltres posem també fer la seva feia. A l'entendrà en regala nostre títol a tots els que han estudiat la carrera d'enginyer militar, d'artiller, o de mar de guerra i no se'ns vol concedir la reciproca que li demanem. Després no's permet que un enginyer industrial pugui fer una instal·lació hidroelèctrica sense que un enginyer de camins firmi la part corresponent a la conducció d'aigua. I com si no hi hagués estudis Hidràulica i Topografia! En canvi, se resol que de les centrals d'elèctricitat pels ferrocarrils elèctrics se'n cuidin els enginyers de camins, malgrat que el l'Estat ens diu que'l nostre títol és fusió dels antics d'enginyer mecànic, químic i elèctric, i ens fa pagar dret per tots tres títols.

Y així, un dia s'autoriza l'introducció en el nostre camp, de gent tan digna i apta com vulguem i que ha fet uns estudis semblants als nostres, però que, no admetent la oració per passiva, no permet que, fonamentant-ho en la mateixa raó, nosaltres posem també fer la seva feia. A l'entendrà en regala nostre títol a tots els que han estudiat la carrera d'enginyer militar, d'artiller, o de mar de guerra i no se'ns vol concedir la reciproca que li demanem. Després no's permet que un enginyer industrial pugui fer una instal·lació hidroelèctrica sense que un enginyer de camins firmi la part corresponent a la conducció d'aigua. I com si no hi hagués estudis Hidràulica i Topografia! En canvi, se resol que de les centrals d'elèctricitat pels ferrocarrils elèctrics se'n cuidin els enginyers de camins, malgrat que el l'Estat

EL MOMENT POLITIC

Després del Consell
La MancomunitatEl disgust den Cobián y dels cobianistes
El senyor Canalejas se manté en lo promès

(PER TELEFON)

El disgust den Cobián

«La Mañana» publica una conversa que ha tingut un dels seus redactors ab un diputat de la majoria, amic íntim del senyor Cobián.

Segons el diputat al·ludit, el governador del Banc d'Espanya, diguis lo que s'hi vulgui, si bé és cert que no ha pres part en la que ja s'ha considerat fracassada conjura, contra el senyor Canalejas, si és cert que està disgustat ab el que el Govern.

Aquest disgust obceca a causes de les quals més que el senyor Canalejas, són responsables algunes persones que tenen segrestada la voluntat presidencial.

Quan se va presentar el projecte de Canalejas va quedar bastant molestat, perquè no volgueren atendre observacions seves, però lo que vingué a colmar la mida de la indignació és lo que s'ha fet ab el governador, que fou d'Orense, un digne queix del exercici que per no ésser instrument de les influències asalarades que té a Madrid el Govern hui, fou destituït, sense que's guardés al senyor Cobián l'atenció de dir-li i consolar-lo, ni de demanar-li altre nom per al substitut.

Es indubitable que el senyor Cobián no pot ajupir-se a aquesta desdénació y a un atropellament d'aquesta naturalesa.

Ademés està indignat per la conducta del Govern ab els emigrants portuguesos, que es una vergonya per a Espanya, y ja curarà en el Congrés, el mateix o un dels seus amics de discutirlo, perquè és necessari que se castiguen totes les iniquitats comeses ab aquests infelços.

El senyor Canalejas ha tingut la debilitat de entregar-se per complet als agents a sou que'l Gabinet de Lisboa té a Madrid molt prop del que el Govern, segons sembla influents individus de la majoria, que segrestaren de tal modo la voluntat del president, que algun d'ells fou encarregat pel senyor Canalejas del llibre de telegrams de Portugal y donà ordres al seu capítol als governadors.

En la cas de persecució de que han sigut víctimes variis subdits portuguesos, emigrants pacífics, així s'han causat enormes perjudicis a varies poblacions de Galicia. En algunes d'elles arribaren a haverhi 300 famílies que deixaven grans beneficis a la població.

Com polític, com gallego y com espanyol, està indignat el senyor Cobián ab el Govern per sa conducta. Ara obsequia una actitud correcta, però després vindrà un ajustament de comptes en el Parlament. No parla, ni conspira, ni tracta d'associar-se ab ningú per combatre al senyor Canalejas.

Després el diputat cobianista diu que a San Sebastián celebraran una entrevista Sr. Moret y comte de Romanones, unitament de que celebraren abdos senyors al següent dia d'aprovar el projecte de Mancomunitat. D'aquesta entrevista dependrà el porvenir del partit liberal. D'acord abdos y ab l'apoy que indubitablement li prestarien altres grups, podria governar ab sobra de vots una majoria que representaria tots els elements sans del partit.

Se'n diria al vegada el Govern dels devalvaments, però això en una nació monàrquica no es un insult, sinó un elogi y més val serho que passar per capítol a sou.

Sils senyors Moret y comte de Romanones no s'entenen vindrà el caos. El senyor Canalejas té que afrontar el problema de les Mancomunitats y no vol ni pot treure del Congrés perquè li fan falta 196 vots per l'aprovació del Senat, y no'ls troba ja ab un lum.

Fa un mes tenia la solució Comte recordant vots, lo mateix el senyor Moret que el senyor Maura, declararen en els seus discursos que no s'oposaven al principi de Mancomunitat, però que jutjaven imprescindible que's comencés pels fonaments, o sigui per la reforma de l'administració municipal.

El senyor Canalejas va veure en això la solució, perquè, presentant un projecte de reforma de l'administració local en que fos enclosa la Mancomunitat, allejava la qüestió, encapçalava l'aplicament del problema y s'atreia al senyor Moret y als conservadors. Per això recordant vots, que'l senyor Canalejas en una de les seves intervencions ab els periodistes, anuncià a primers d'aquest mes el senyor Barrio portaria de Cestona el projecte de regimne local per presentar-lo al renouar les sessions de Cortes.

Però aquesta solució no pot ja garantir la decorencia del president del Consell, perquè després de l'anunci del senyor Moret, que encara ha quedat en peu, com la del senyor Gellon, y de les manifestacions del senyor Cambó no té més remey que afrontar el perill ab totes les seves conseqüències.

Acaba dient que al senyor Canalejas li convé que's resolgui el plet liberal abans d'anar a les Cortes, y vindrà a Madrid, per conferenciar ab el senyor Canalejas, sobre les assumptes de la campanya.

També desitja el senyor Canalejas conferenciar ab el coronel Fernández Silvestre, qui farà també un viatge a Madrid.

Notes de Melilla. — Per ordre de la Comandancia de Marina, ha sigut varat a la platja davant el quarter, el taluxo d'Escolástica, anomenat pel Regador.

El capità general de Madrid, senyor Marina, substituirà al general Alfau, a Ceuta.

El capità general de Valencia, senyor

En el temps transcorregut desde'l darrer Consell de ministres fins a hui s'han registrat els incidents de la conjura. Volla el senyor Canalejas sabent si en el Govern havia repercutit el ressò dels judicis d'algunes personalitats del partit sobre la seva política. Els ministres, ab absoluta unanimitat, varen rendir al senyor Canalejas la seva adhesió y la conformitat al pensament que'l president del Consell de Ministres, i a la direcció del que el Govern.

Result aquest incident de previ y especial pronunciamient, se va trasllar el plan parlamentari, que després va fer públic el senyor Barroso en la referència oficiosa que del Consell va fer als periodistes.

El projecte de Mancomunitat, cavall de batalla de l'actual situació, a la sort del qual ha unit el senyor Canalejas la seva autoritat política y fins la personal, se votará definitivament en el Congrés el segon dia que les Cortes celebrin sessió, passant al Senat immediatament, proposant-se'l senyor Canalejas demanar a la comissió que imprimi als seus treballs la major acurament a qual efecte, com va fer al Congrés, concurrerà a les sessions de la comissió.

Posat a debat el dicamen, no s'interrumpirà la discussió fins a l'aprovació del projecte.

Als optimistes dels canalejistes posen alguns reparos altres elements de la majoria desafectes al senyor Canalejas, fiant en que l'intransigencia en que s'ha col·locat el senyor Montero Rios obligarà al senyor Canalejas a posar fre y deturar-se en la marxa empresa.

Els canalejistes repliquen que per a quan arribi el moment de que'l senyor Montero Rios se decidís a dimidir, el que el Govern té ja prevista la solució, no amagant-se de dir que té per molt temps la vida ministerial assegurada, essent garantia les manifestacions atribuïdes a una elevada personalitat.

Lo que diu

en Navarro Reverter

San Sebastián. — En el matí després d'aquest matí ha arribat el ministre de Hisenda senyor Navarro Reverter, ab el seu fill y secretari particular don Vicente.

El ministre d'Hisenda ha dit als periodistes que'l Consell de ministres d'aquí molt important.

En el cas de ministres va donar compte detallat dels treballs realitzats, preparant tasca per al Parlament y puix assegurar a vostres — ha dit, comentant aquells treballs — que l'estiu no s'ha perdut per l'administració pública.

La part interior y exterior estan íntimament lligades.

Afortunadament transcorrerà temps sense que'l perill se convertís en realitat, però existeix quelcom que preocupa als financers del món. Me refereixo a la baixa dels valors dels Estats, menys els d'Espanya, pot dir-se, perquè aquí en realitat no s'ha experimentat el descens.

Tinch aquí dades de financers estrangers que especialment han estudiat dits assumptes.

La causa principal de la baixa es la baixa en l'interior de les distintes classes de valors que ha derivat els capitals cap a altres valors, com són els industrials.

Nosaltres, ab tot, donem un interès not de 3/20 per cent, que ab la diferència de l'oposició s'acosta al 4 per cent.

Aquesta oportunitat que a nostros valors presta l'Estat, constitueix una rahó molt acceptable.

Altra causa es l'èxode de l'or cap a l'Assia. Crech que s'han vistes lo que ha costat la guerra entre Rússia y Japó.

Els gastots del Japó són tals, que encara no'ls ha cubert hi ab l'indemnisament, sobretot en països imperis moscovita.

Els gastots que s'han fet per fer per reconstituir l'Armada y els que tenen de fer per reconstituir l'armament altres nacions són molt creixents.

Els valors anglesos donen la norma en aquest assumpte, y així sabem que en la guerra del Transvaal se gastaren 4 o 5 mil milions de francs, y encara que'l Transvaal y la Rodésia, són riquíssims, sobretot en pedres precioses, tota aquells gastots han repercutit en la baixada dels valors.

La meua tasca va encaminada a garantir el crèdit y afiançar els valors. Aquesta tasca m'resulta aquí més difícil perquè a Espanya no disposem d'indústries, no conensem la força exacta del país, y a això s'encaminen els meus treballs.

Anglaterra és model d'estadístiques.

Un altre treball meu consistirà en la modificació de la contribució, però entengués bé, sense cap impost nou. Es sabrà de tots que en algunes tarifes de la contribució existeix desigualtat.

La meua tasca va encaminada a que desapareixi lo que en termes de presu-post es diu super equació.

De tot això en parlarem detingudament.

Tota l'obra la portaré a les Cortes que comensaran aviat les seves tasques, tan aviat, que probablement s'obriran el dia 7 d'octubre, perquè si en aquell dia no hi haurà sessió, parlaré no haurà acabat les festes del Centenari de les Cortes de Cadix, acte important que commemorarà l'establiment d'un nou sistema parlamentari que substituirà a les Cortes de León, Castella, etc., que's reunien per als tributs.

Si en aquella data no sobre el Parlament s'obrirà el 10 o 11, però es seguirà segurs de que al estingir-se la ditma il·luminació de les festes d'aquell centenari, els diputats y senadors comensaran les tasques parlamentàries.

El Rey

Segons notícies oficials, el Rey ha sortit dels Picos de Europa a les vuit del matí per començar la caçera.

No hi ha ampliació

Varies comissions d'alumnes aprovats sense plaça de diferents oposicions, han visitat aquest matí al ministre de la Governació, qui els ha comunicat l'acta adoptada al·ludit en el Consell, contrari a l'ampliació de places.

Conferencia

El senyor Canalejas ha conferenciat ab el ministre d'Estat, que avuy mateix tor-na a San Sebastián.

Combinació diplomàtica

Madrid, 4, 5/15 matí.

Avuy s'ha parlat, per més que's minstre ho neguen, de que en el Consell d'al·ludit se va tractar de la dimissió del embaixador d'Espanya a París, senyor Perez Caballero, que seria substituït per l'actual embaixador a Londres, senyor Villaurrutia, passant a la embaixada de Londres el comte de la Vía.

De totes maneres, encara que no's conegueris dissuadit al senyor Perez Caballero del seu propòsit de dimidir, la combinació no's portarà a cap fins des-

Els tripulants del falutxo contumeliosament a bordo del «Recales», y seran traslladats a Màlaga, hon respondran davant la Delegació d'Hisenda, dels càrrecs consignats en l'expedient que se'ls ha instruit per contrabandistes.

Després tornaran a Melilla, a disposició de les autoritats de Marina.

S'ha celebrat el sok de Tian, a les im-mediacions d'Izafon, kabila de Benisid, hi han concorregut molts indígenes de Beni-Bugara y Beni-Puier.

Ha marxat a Ras-Medhi, per ferse càrrec del mando d'aquella posició, el coronel Villalba.

(DE L'AGENCIA HAVAS)

Detenció. - Saqueig

París, 4, 10/40 matí.

Tànger. — L'agente Rifaat, director del periòdic alabí «El Hakek», que feya política francesa al Marroquí, ha sigut detingut.

Ha sigut saquejat un correu procedent d'Alcazar.

Francesos y marroquins

París, 4, 11/35 matí.

Mazagán. — El xerif Omrani ha declarat que El Giani li ha promès formalment que'l presoner francès de Marrakesch no corre cap perill. Estan ben tractats y distriuen de bona salut. Soldats de El Hibba guarden la seva casa baix la vigilància de partidaris de El Giani.

L'Omrani està persuadit de que aviat haurà desaparegut el prestigi de El Hibba, contra'l qual s'ha format un fort partit.

La derrota de la Harika de Benguerrin y les victòries dels francesos han causat gran impressió en les tribus del Sud.

En Muley Hafid

París, 4, 1/30 tarda.

Versalles. — En Muley Hafid ha marxat en automòbil cap a Dieppe, a les deu del matí.

Tornarà a Versalles demà al vespre.

Els espanyols a Alcazar

Informes francesos

París, 4, 9/35 nit.

Els diaris publiquen un despatx d'Alcazar dient que'l partidari del protegit

espanyol «Er-Ringer», apoyats per un timentament de policia hispano-marroquina, han atacat al protegit francès Cheikh de Laitour, que intentava detenir un lladre-got del aduar de Zegor.

Segons aquests informes, els espanyols han franquejat la línia que delimita la zona espanyola.

El Cheikh de Laitour ha resultat ferit. S'ha refugiat a Araoua. Un nebot seu ha mort en la lluita.

La mort del Cheikh de Laitour ha sigut cremada y les seves terres arrasades.

Sobre unes detencions

París, 4, 10 nit.

Tànger. — En Rifaat, director del diari «El Hakek», detingut ahir per ordre del Marroquí, lo mateix que en Mah-moud-Zaki, oficial egipci, han sigut embarcats avuy cap a Casablanca, ahont seran portats a disposició del Soldat.

El darrer número del diari «El Hakek» ha sigut recollit, perquè dirigia atacs al Soldat Muley Hussein y excitava a un alçament general per quan hagi passat el Ramadà.

Agitació a Mequinez

París, 4, 10/12 nit.

Fez, 2. — Regna efervescència a la regió de Mequinez, especialment a les tribus de Benimtir.

S'han adoptat les mides oportunes.

A Marrakesch

París, 4, 10/24 nit.

Rabat, 3. — El general Lyautey ha decidit que la columna Mangin marxi sobretot.

El Hibba ha perdut popularitat a causa de la darrera derrota.

A Safi y Mogador

París, 4, 10/35 nit.

Casablanca. — Han sortit tropes per ocupar Safi y Mogador.

El regimne duaner

París, 4, 10/47 nit.

Colonia. — Comuniquen de París a la «Gazeta de Colonia» que l'Obern Francès ha renunciat a establir la fiscalització en les Duanes del interior del Marroquí, entre les zones francesa y espanyola, lo que havia donat lloc a la protesta de Alemanya.

MES TELEGRAMES Y TELEFONEMES
DE «LA VEU DE CATALUNYA»

PER TELEFON

La «Gaceta»

Madrid, 4, 10 matí.

La «Gaceta» publica:

Una combinació de personal, els nomenaments de la qual no afecten a Catalunya.

També publica nomenaments de varies registradors de la propietat, tanpoch de Catalunya.

De Hisenda. — De la Direcció general del Tresor, Autorisant a la presidenta del Asil de Santa Llúcia, de Barcelona, per celebrar una rifa en unió de la Loteria Nacional.

Contra un allotjament

Orense. — El veínat de Veria ha protestat contra'l perillós allotjament en els seus domicilis particulars de forces de la guardia civil, concentrada en aquella població desde'l successos de Portugal.

L'alcalde ha demanat llires per pagar allotjaments.

Almeria. — Aquest matí, al sortir del port el vapor francès «Panna», després d'haver embarcat 600 emigrants, ha tocat ab el diell per no portar pràctic a bordo.

La confusió ha sigut gran, però s'ha reduït sols l'accident a petites avaries, que han sigut arreglades ràpidament.

De Valencia

Valencia. — A dos quarts de dues de la matí, ha acabat la sessió celebrada per la junta directiva de la Societat Unió Obrera del Port, per tractar de la qüestió que sostenen ab la junta administrativa de la Federació de les set societats obreres del port.

L'actes ratifica la decisió de separar-se de la Federació si aquesta no's convertí en fusió, desapareixent les caixes respectives de les demés juntes.

Continuarà figurant en la Federació fins el prop-venient maig, en que acaba el contracte col·lectiu de treball.

De Bilbao

Bilbao. — Un subdit francès, fogaiet de professió, ha intentat entrar les oficines de la Compañia de Luchana.

El guardia ho volia impedir y enfurismat el fogaiet per negar-li l'entrada, li ha donat un cop de navaja deixant-lo moribond.

Previsió d'escoles

Madrid, 4, 2 tarda.

Avuy ha manifestat el ministre de la Governació que ha quedat firmada la real ordre convocant a concurs per la provisió d'escoles, al que hi podran acudir els mestres vascongs y navarres.

Com dit concurs se celebrará a primers de janer, les dificultats que existien per poderlos pagar han quedat solventades, perquè en el presupost pròxim hi ha consignada la cantitat necessaria per cobrir aquestes atencions.

De viatge

Aquesta nit surt cap a l'extranger el ministre de Instrucció pública.

Esmorzar

Aquest matí han esmorzat en el ministeri de la Guerra els generals Marina, Alfau y Echague.

El Rey

Segons notícies oficials, el Rey ha sortit dels Picos de Europa a les vuit del matí per començar la caçera.

No hi ha ampliació

Varies comissions d'alumnes aprovats sense plaça de diferents oposicions, han visitat aquest matí al ministre de la Governació, qui els ha comunicat l'acta adoptada al·ludit en el Consell, contrari a l'ampliació de places.

Conferencia

El senyor Canalejas ha conferenciat ab el ministre d'Estat, que avuy mateix tor-na a San Sebastián.

Combinació diplomàtica

Madrid, 4, 5/15 tarda.

Avuy s'ha parlat, per més que's minstre ho neguen, de que en el Consell d'al·ludit se va tractar de la dimissió del embaixador d'Espanya a París, senyor Perez Caballero, que seria substituït per l'actual embaixador a Londres, senyor Villaurrutia, passant a la embaixada de Londres el comte de la Vía.

De totes maneres, encara que no's conegueris dissuadit al senyor Perez Caballero del seu propòsit de dimidir, la combinació no's portarà a cap fins des-

prés de la firma del tractat sobre'l Marroch.

Una exposició

Don Frederich Garcia Peaton, president de l'Associació d'Enginyers Industrials, ha dirigit al president del Consell una exposició demanant que interposi la seva autoritat per que d'una vegada resolgui el ministre de Foment sobre les peticions que desde fa tan-rassim temps té formulades l'Associació.

Contra la llei

d'associacions

El president del Centre de Defensa Social ha dirigit una exposició al president del Consell adherint-se a la protesta del arxibisbe de Toledo contra'l projecte de llei d'associacions y anunciand el seu propòsit de combatre per tots els medis que concedeixen les lleys del Regne.

En Canalejas a San Se-

bastián.

Madrid, 4, 9/15 nit.

Del 18 al 20 del actual se donarà per acabada la jornada nega, tornant els sobirans a Madrid.

Abans de dita data t'el propòsit d'anar a San Sebastián el senyor Canalejas, per oferir sos respectes als Reys.

Els Reys

Santander. — La Reina Victoria ha fet la seva entrada a Santander, seguida d'una multitud del cotxes y automòbils, en que hi anaven les autoritats y moltes senyores de l'aristocràcia.

Tot el poble ha presenciat el pas de la Reina, tirant-li flors y coloms y fent visques, mentre la música tocava la Marcha Reyal y mullaven les campanes.

Les cases estaven endonagades.

El dia 5 se celebrará la kermesse organitzada per les Dames Catòliques, a la que assistirà la Reina.

Aquesta mostra complacutíssima per la rebuda que se li ha dispensat.

La Reina ha anat a visitar el Palau de la Magdalena. En tots els pobles del trajecte l'automòbil ha tingut de detenir-se davant de la gentada que s'aplegava per saludar a la sobirana.

Al arribar al Palau de la Magdalena ha sigut saludada per les autoritats y moltes personalitats.

Després d'un esplendit the, la Reina ha restat en el Palau, comentant la seva simplicitat y dient que era tal com l'havia imaginat veient les fotografies.

Se mostra molt agrada.

La tardor manté trist, plovent a estones.

Potes. — Han arribat els infants don Carlos y don Ramon, deturats a la fonta per dinar.

Després, acompanyats pel marquès de Hoyos, han remtat la marxa, fent un viatge molt penós fins a Jans, a causa de la pluja, que obligava a moderar la velocitat del automòbil.

Al arribar a Jans ha calmat el temporal y a la poca estona l'ha un sol esplendit fins al punt de ferse calurosa la tarda.

Al matí han arribat a Canalejas el duc de Tarazona, els comtes de San Martín y Maceda y altres invitats a la caçera.

En el caser de se trobaven ja els marquesos de Viana y de Villavicosa, els Asturians, ab els marquesos y atalayas, y el director de la Royal Compañia Asturiana.

A les 11/5 del matí ha sortit el Rey de Las Fraguas, acompanyat del infant don Felipe, el comte de Rivadavia, don Lluís Bustamante y el doctor Alabern.

En tots els pobles del trajecte esperaven al monarca les autoritats y veínat, enganyant-se en honor del sobirà molts coloms.

En alguns pobles s'havia aixecat archa de fustalls, ab dedicatòries al Rey, y grups de joves tiraven flors a don Alfons.

El Rey ha tingut de deturarse breument en tots els pobles per correspondre al salut de les autoritats y a les grans trífades del veínat.

Ministres de viatge

Madrid, 5, 12/30 matí.

El ministre de Marina sortirà el dissapte a la nit cap a Santander ab l'objecte d'acompanyar al Rey desde aquest port a San Sebastián.

Els ministres d'Estat y Instrucció han sortit aquesta nit en el subterrá, el primer cap a San Sebastián y el segon cap a Carlsbad.

A Oviedo

Demà marxarà a Oviedo el subsecretari de Governació ab objecte de passar ab la seva senyora el dia del Sant d'Agustí.

Instanola desestimada

S'ha desestimat la instanció dels aprovats sense plaça en les oposicions de Hisenda verificades darrerament, que demanaven ampliació de places.

«El Debate»

La empresa de «La Gaceta del Norte», que fa dos anys va adquirir la propietat del periòdic madrileny «El Debate», anuncia que cedeix y traspassa aquest diari a l'Associació de Joves propagandistes de Madrid, para que continuï la seva publicació.

Al efecte s'ha format una nova societat que s'encarregarà d'editar «El Debate», la qual quedarà constituïda dins d'alguns dies.

General octogenari

Ab motiu del 80 aniversari del naixement del senyor Azcaraga, el domicili d'aquest ha estat concorregutíssim, havent rebut gran número de cartes y telegrams felicitants.

El Congrés socialista

El partit socialista està verificant aquests dies grans treballs de organització que tindrà lloc en la Casa del Poble els dies 25 al 30 del actual.

Els temes de que ha de ocupar-se dit Congrés són bastant numerosos, però les qüestions veritablement fonamentals sobre les que s'entaularà més discussió, seran les que's refereixen a la revisió del programa del partit y a la situació dels socialistes, ab relació a la Conjunció.

La presentació de credencials dels delegats se verificarà el dia 24.

Les classes passives

Borsa

Cambis facilitats per la Casa

J. Marqués i Fills

Barcelona 4 setembre

Sessió del matí

Operacions Quota

Premi del or	
(Preus de compra)	
Alfons.	520 per 100
Isabel.	820 »
Unos y mitges uncas.	520 »
Quarts d'unca.	470 »
Octaus y 1-16 d'unca.	320 »
Franchs.	540 »
Llurs.	2645 per Ll.

Pàgina Artística de LA VEU

Excavacions y troballes.- Art antich y modern.- Pedagogia artistica.- Museus y Coleccions.- Art nacional y extranger.- Curiositats barcelonines.- Ressenya de conferencies.- Exposicions locals y forasteres.- Llibres y Escoles. Noticies de concursos y de tot lo que pugui interessar als artistes y als industrials d'art

142

L'AMADOR DE LA IMATGERIA POPULAR

ESTAMPES D'EPINAL

A PERE INGLADA, ARRETER DE LES ELIGANCIES Y DE LES CURIOSITATS.

L'esperit dels temps nous, qui havia d'esser fatal per a la pobresa de la imatgeria, se manifestà d'una manera inesperada. De una banda, per l'asserviment als interessos polítics de la que fins aleshores havia estat manifestació franca de l'obscur instint popular. D'altra costat, per la imitació de l'element anecdòtic, de costums, de lo que posteriorment s'ha anomenat "genres". Hi hagué estampes de genre, com hi hagué pintura o escultura o novel·la. Baix Lluís-Felip, la producció d'Epinal, de tradició tant ingenua i tantament paguivola, devingué tota imbuida de l'esperit burgès.

Jo sempre he cregut errònia l'afirmació que fa del costumisme del vuitcent un heretge directe de l'art objectiu de les èpoques que'l precediren, que considerà el costut com una evolució de la llegenda, la novel·la com una nova manifestació de l'esperit de paròdia. En la realitat va haver-hi entre un i altre ciclo, l'aparició d'un nou element que no ho subvertí. Parlo de la tendència a lo pitoresc, de la observació analítica, del gust per la diversitat. L'art y la poesia cercava abans els temes elementals: per la eliminació de detalls arribarem a una anàlisi (en aquest sentit, els anacronismes y impropietats d'habitualment en pintura clàssica, no són sinó una forma diferent de anàlisi). Lo que a l'endemà va ploure,

«El Jueu Errant», del Champfleury.

foren, al contrari, els accidents, les anècdotes, els vestits, els detalls característics de lloch y de temps. El canvi es el mateix en la imatgeria que en el text. A primera vista, pot semblar que entre una estampa del Jueu errant y de «Gargantua» y unes esenes com les de Pinot, qui documentaven l'antiquari article, no hi ha salt massa grós. Quina fonda diferència, però, als ulls de l'atent! Una cosa es la paròdia essencial, fora de lloch y de temps, viventa en l'ànima del poble, senzill, exemplar, més èpica, en una paraula; lo altre, el reportatge picant, l'humorisme del qui se sent superior a la cosa que son art figura, la punta de liris, en fi. Aquelles estampes s'enlisen amb la cançó popular; aquestes, amb el periodisme. Què ha passat, en l'entremig? Simplement, ha començat l'imperi de l'Anecdota.

Per una conseqüència lògica d'aquesta mutació, la estampa popular que primitivament fou sempre anònima, vingué més tard a firmarse, o lo que es lo mateix a tornar-se esclava, com tot lo modern, de la superstitió de la originalitat. Ja heu vist, en la mateixa època de l'imperi, aparèixer la signatura de George. La Restauració y el constitucionalisme tingueren com artista aquest Charles Pinot; anècdotes enciclopèdiques per altra banda Pinot tingué una manera de geni y, en cert sentit la seva via es la mateixa de Gavarni y dels Doyen. Encara podem dir que l'esperit d'aquell era més clàssic: hi ha una manera de edificar tota italiana, hi ha quelcom de crafesche en aquestes figures men-

des, que a voltes no estan lluny d'esser una llei d'obres mestres, d'observació y de precisió. Una altra manifestació del burguesisme, que's pot sumar a la del gust per la política y per l'anecdota y a la superstitió de la originalitat, es la preocupació pedagògica que invadeix de sobte la imatgeria y se fa en poch temps senyora d'ella, fins a acabar la part més important de la producció. Alhora que continuava la edició de imatges de costums y d'escenes militars o polítiques relatives a la conquesta d'Algeria, al regne de Lluís-Felip y a la revolució de 1848, la casa Pellerin havia iniciat la publicació de la serie anomenada «Bibliothèque Bleue» el succés de la qual fou aviat enorme. El catàleg que després se'n formà comprén fins a 150 títols. Prest aquesta producció feu recular, finalment, ab l'altra. En els nostres dies continua encara, si bé ab la diferència del sistema de reproducció, qui ha anat seguint la sort del desenroll vuitcentista de les arts gràfiques.

Perquè alhora quel d'esperit y de temes, y ab exacta correspondència ab ell, se produïa un canvi de la tècnica. Al boix popular, colorit a mà sabonament, substituïa la democràcia litogràfica. Aviat aquesta se barrejà, encara més, abandonant els tons sumptuosos y violents, per les tints mutes y falsament senyores. Vingueren els cromos, vingueren els abominables «bons d'aurats» quel mal gust del públic considerà com un progrés. La furia pedagògica cresqué encara en violència y en platitud. L'última degradació, la indústria y el comerç, regent com la imatge es útil per a la reclama, feren importants encalliments a les estampes. Aquella imatgeria popular, qui un dia havia estat ànima y veu del poble, se feu instrument del mercantilisme qui veu en el poble una font de guany. Epinal començà a produir anacronismes!

El 1870 va dur, ab la guerra, una hora de passional revencament a l'art popular. L'agència del segon imperi ferí vivament el cor de la França com la gloria del primer. Lo que florí un dia ab la Epopeya relligada el Daltabaix. Malgrat la objectivitat aparent de reproducció d'episodis de batalles aquesta serie d'Epinal tingué tal virulència patriòtica, que fou origen d'una interdicció de circular que per molt temps ha passat a Alemanya damunt les edicions de la casa Pellerin. Encara penso que aquesta interdicció es vigent a l'Alsàcia. Un cop encara en la imatgeria vibrà l'instint espontani de la multitud. Massa tard. El ressò del tràgic moment va anar poch a poch extingintse. Els «avessos» de les arts gràfiques consumaren la seva obra de industrialització. Els anuncis se produïren de més a més. Com la de tantes arts, la historia de la imatgeria popular era fènica.

Avuy la contem melancòlicament, des dels carrons del oleccionista, aquestes fulles violades, en quèls verds y els rojos no mustigats semblen voler mentirnos, pera consolar, el foll esperancament de restauracions impossibles...

XENIUS.

L'Exposició Internacional de les Arts Decoratives a París l'any 1916

Dos anys fa que les tres importants societats franceses hon son reunits els artistes industrials, y al cap de les quals camina cada dia ab més prestigi la institució fundadora del ja cèlebre Museu de les Arts Decoratives, se reuniren a París, y acudiren ab un rapport a l'Estat, en el que expressaven la necessitat de celebrar una exposició internacional de les Arts Decoratives.

Ja aleshores (pel mes de maig feu dos anys), començaven aquell document, en el que s'entreveia una lluminosa desorientació; mes, ab tot, lo que's notava era una cosa fonamental, o sia que ab motiu d'haver acudit les escoles d'art aplicat d'Alemanya, en esplèndida manifestació, al Saló de Tardor d'aquell any, França s'adonava del seu endarrer-

«No hi ha crèdit». — Estampa de Pellerin.

(Col·lecció d'Ors.)

ment, y en mitj d'una fraseologia en la que hi sortien to s els tòpics de la democràcia, y de les unitats ideals, y de les conductes ètiques, bracejava pera recuperar el predomini espiritual, y lo que es pot dir el predomini mercantil, ja que començava a sentir els efectes de la invasió alemanya en el mercat y en el gust.

Desde aleshores, que frem al any 1910, fins ara, moltes reunions hi ha hagut ab el propòsit de portar a terme la Exposició durant l'any 1915; mes fins ara, a pesar de tenir per endavant la decisió de protecció del Estat, el projecte no ha pres estat viable, cristallint en formes y projecte que ha presentat a la Cambra M. Francesc Carnot, y que la Cambra ha votat en ple y ab tot entusiasme.

M. Carnot, en el seu projecte, ha sigut secundat y ajudat per tots els entesos de les societats d'Art Decoratiu, promotors de la manifestació, y d'entre ells, pel diputat M. Roblin, un dels campions més esforçats d'aquesta causa, al qual li ha tocat en el projecte la feina de raonar en un informe la necessitat d'aquesta manifestació.

L'informe de M. Roblin consta de dues parts: la primera es un cop d'ull sobre'l passat, y en la segona ve a sentar els principis y la transcendència socialment artística de la Exposició de 1916, car en vista del poch temps que tenien fins a 1915, ha sigut aplaçada la data de la inauguració.

«Serà en và—diu un comentarista del informe,—el recordar ab M. Roblin les etapes públiques del desenroll de les Arts Industrials en la època contemporània, desde la Exposició de Londres, en 1851, la primera, hont una part especial fou expressament y voluntariamente reservada a les arts aplicades; la Exposició de 1889, qui tragué a llum les temptatives noves ab la creació d'una secció d'art decoratiu a la Societat Nacional y més tard al Saló dels Artistes francesos; y per fi la Exposició de 1900, de la qual va partir la creació del Saló dels Artistes Decoradors. Aquests fets y dates que resumeixen les vicissituds y el progrés del interès públic per les arts decoratives son en la memoria de tots».

«La Exposició de 1916 serà la floració d'un quart de segle d'esforços per portar l'art decoratiu y industrial, desde un eclecticisme arqueològic y estilístic, desde la imitació fatigant dels drils a la llibertat de la creació viva».

«Es impossible—diu més avall—preveure desde ara els detalls d'execució y les moltes dificultats que s'osaran al projecte votat per la Cambra, tan extens y tan complex, mes si que podem dir que de la bona organització de la secció francesa no depenen en gran part la sort y l'avenir del nostre art aplicat contemporani, y que una tal Exposició deuria donar resposta a la qüestió de s'is francesos podem y volem reconquerir l'avangada que ja'ns han presa en els dominis del art industrial modern, en tot el món y fins dintre de la mateixa França, les nacions estrangeres y l'Alemanya particularment. En fi, o en contra nostre, la Exposició marcarà un punt crítich y de gran interès».

«Per de prompte la Exposició està garantida contra un mal que a l'avangada la podria fer devenir estèril. No, no hi ha'l perill de que una vegada més París establi un buzar de les seves industries de luxe, com sol passar sempre en totes les exposicions de art decoratiu. La Exposició serà reservada a les obres de un caràcter original y nou, ab exclusió de tota repetició dels models consagrats y dels estils antics».

«Aquesta regla serà aplicable aixís als productes industrials com a l'arquitectura, y en aquest punt M. Roblin insisteix ab molta raó per ésser l'arquitectura la mare de totes les arts plàstiques, de la qual irradien y en la qual convergen».

Certament, la confessió de la pròpia inferioritat que's fa en aquest document presentat a la Cambra, ve a corroborar y a donar rahó als comentaris que sobre l'art francès hem vingut fent desde temps en aquestes columnes. Mes, en veritat, ab tot y reconeixent ab aquesta inferioritat la necessitat d'un esforç els francesos estan actualment tan desorientats com abans en la tasca de regeneració de les seves arts decoratives, per no dir tan desorientats com nosaltres.

L'art modern bestia modern, la creació viva de que M. Roblin parla, no s'edifica ab la simple supressió dels estils històrics. Els francesos ab el fet de deixar de fer Lluís XV, no crearan un estil nou. Se proposen una feina negativa, però ni una sola espurna de valor constructiu guspira en el document que lleugerament hem extraït.

Es més lent, molt més lenta la obra que's cal fer. Es feina d'estudi siller, d'educació profunda, de cultura tradicional, d'enriquiment espiritual.

No basta que quatre senyors reunits en junta se proposin regenerar les arts de un poble fent una exposició, sinó que es precis un treball de positiva realitat, demunt les coses vives, car així de les arts constructives no es pas obra arbitraria dels homes, sinó que la intervenció dels homes deu marcar-se justament per una sabia ordenació d'aquestes realitats objectives.

Un estil no es dins del cap, ni de l'esperit de cap home, sinó en les coses y en la vida, en els materials y en el viure de les col·lectivitats, en la evolució y en la tradició. Les grans creacions d'estil son, resums de les èpoques passades, Grecia resumí l'antiguitat per la depuració. Una molitura perfecta es obra de sigles, una columna ben proporcionada solament pot alçar-se demunt de moltes generacions laborioses.

No es desgratant l'art d'ara del art antich, com resolndr el problema; car no es prohibint, ni que sigui per ordre de la República el Lluís XV en totes les terres de França, com crearan un notí estil; no es despullant de tradició als artistes com podran fer cara a les nacions que's guanyen l'avangada, sinó ensenyant a saber estimar lo que es tradicional del seu poble, no per ferne còpies, sinó per entendre el sentit.

Tots els estils porten desotz les formes externes una llei que les regeix,

y aquesta llei en cada poble perdura a través de tots els estils. La prova d'això es que'ls grans estils que trovem en els monuments, y que respicien a corrents universals, se caracterisen en cada nació per deformació imitativa, y es aixís, perquè les arts constructives les hem mal preses, y al demunt dels resultats que aquesta llei natural ens dona, hi hem posat un vestuari importat.

La llei de la estructura es la font de l'estil nou de cada poble, car ella es invariable, perquè viu en la natura dels materials ab que cada poble construeix. Per això en l'art popular, en l'art humil, hont l'escassetat de medis y sovint l'ignorancia no han permès l'adhució an aquestes corrents universals dels estils, nosaltres hi descobrim la llei y el sistema de les nostres estructures.

Frància va al fracàs ab la seva exposició. L'any 1916 no es pas molt lluny perquè no ho poguem veure. Els seus artistes, no poguent fer Lluís XV, seguiran fent la imitació d'aquella primera evolució alemanya del Meier Estil, o faran coses estranyes com els salvatges. Perquè'ls pobles que desprecien el valor de la tradició, y no senten la llei y el ritme de la seva ànima son els que van de dret a la decadència y a la mort.

FLAMA.

Escultors y arquitectes

La ciencia dels volums o l'art de saber compondre.

Era un dia que ab l'escultor Clarà contemplava una esplèndida col·lecció de fotografies que reproduïen les últimes obres que l'escor del seu braç havia desentanyat del bronze més rebel y del marbre més dur y resistent.

Entre la gloriosa filera de personatges d'una mitologia nova y genial, contemplava aquelles dones plenes de salut y senyores del ritme.

La curiositat dels ulls exigia que les mans del artista no fullegessin les línies tan ràpidament, car una mena d'amor exigent y dolçament acariciant, se barrejava ab l'emoçió.

Tots recordaràn per sempre més el Ritme dels Clarà. Dues dones joves s'abracen amablement ab infinita gràcia per trencar la primera dansa que fou l'encís de tota cosa mundana.

Se'm acudirà al moment preguntar an on Clarà si ab el nom de Ritme volia conyir-se solament al ritme de la dansa, y l'escultor me reprimí amistosament. El ritme de la dansa, el del vent y de la prosa, el de la música, el de la vida elegant y també de l'escultura estan concretats en el petit bronze.

Allavors vaig veure que un sol ritme presidia'l món.

Y aquí començà en Clarà per explicar-me com el ritme essencial de l'escultura consistia en la distribució mesurada dels volums y com el saber més íntim secret de tal distribució era un art bessó de l'arquitectura, però ab quelcom de més subtil y diví. Y que si sempre cuidava de que tal gracia no es esdevingués ab ses obres, en aquell treball havia procurat que'n fos una especial virtut y conelició.

La ciencia dels volums; veus aquí lo que es l'escultura. Així es lo que jo deya en Clarà ab la sublimitat del qui comença l'ànima de la cosa y ab l'eloquència d'un bellíssim bronze que jo mirava reproduït fotogràficament.

Lo mateix se lleigix y repeteix, posar ab rutinaria inconsciència, en les estètiques ja fossilitzades y en les acadèmies vuitcentistes.

Però encara no fal a avuy mateix qui diu y senten que un escultor no vé obligat a saber compondre.

J. M. DE PEDRALBES.

De l'ensenyar dibuix

Era l'any passat, per aquest temps, quan les primeres frescos del setembre venien a recordarnos les proximitats dels començaments dels cursos, que desde aquestes mateixes planes començarem y ferem qualsevol recomanació als directores y patrocinadors d'aquestes petites escoles de dibuix que, afortunats pels reconcs dels casinos y ateneus culturals de Barcelona y de les poblacions foranes constituïen un nucli que podria devenir poderós element d'educació popular, si en el seu aconedicionament, el director, el mestre, el pas major bona voluntat, que d'això, gracies a Deu ne sobra, sinó un major coneixement y una major unitat.

Apart del valor pintoresc d'aquests petits centres d'ensenyament y d'ensenyança del dibuix principalment, s'hi descobren en molts casos perillósos simes persistencies de sistemes y mètodes d'ensenyar que, si cap benefici aporten, procuren al menys un indefinit allargament de les maneres velles, y perpetuen per les parets de l'aula les infructuoses línies y els guizos rònecs, del tot contraris a la preparació fonamental, al grau primari de ensenyança del dibuix que, per la seva especial situació dins dels organismes d'ensenyança popular, podrien y haurien de realitzar aquestes petites y esforçades institucions.

Després de la brillantíssima campanya que desde aquestes mateixes co-

lumes ha realitzat l'eminent pedagog, l'Eladi Homs, sembla que la qüestió de la ensenyança primària del dibuix hauria de ser ja resolta y que tot aquells professors o artistes als qu'ls petits centres culturals encomanen la direcció d'una aula d'aquestes, s'haurien d'haver preocupat d'establir per aquest curs pròxim aquells mètodes del dibuix sense carbasses, establerts arreu del món hont l'ensenyança, en tots els seus aspectes, constitueix un problema nacional.

Certament, una gran part de la culpa d'aquesta penosa lentitud que s'observa en la evolució y renovació dels sistemes d'ensenyança del dibuix, es deguda a la manca de personal educador.

En realitat al nostre país, no hi ha mestres de dibuix. Els que n'ensenyen, son artistes que ho fan fora d'hora, pintors socorreguts en son treball pel petit sou que guanyen a cambi d'un parell d'hores d'esclavitud cada vespre.

No tenim vocacions d'ensenyador del dibuix. Ben certat ne trobaríem dies i tres, y d'entre elles, modernament, la encansa y ardorosa vocació de veritable Mestre, den Francesc Gall, qui ve realitzant una obra meritisima ab la seva Escola d'Art.

Convé preveure la gravetat d'aquest conflicte. Imaginem un país sense mestres, y suposim que les escoles públiques de tota la nació fossin proveïdes per hontes de lletres que corresponen al petit sou d'unes hores d'esclavitud pera poder dedicar-se a altres afers, agens a la ensenyança. Donchs, així passa ab l'ensenyança del dibuix, desde les més altes escoles a les més baixes.

La càtedra es una mena de jubilació, s'arriba a ella quan el sol es la gloria de una carrera artística ja comença a pondre. En general, s'hi arriba vell, quan les iniciatives son mortals quan s'acosten les ansies del declinament y les derries del repós crepuscular. Com seria diferent, si en comp-

Imatge popular del Champfleury.

tes de proveir-les ab respectables artistes, homes d'edat, cansats de les llurs, de la vida, se proveïssin de gent jove, ab especial vocació per ensenyar (no per pintar), ab febre de resoldre els múltiples problemes de la qüestió de l'ensenyament que, en veritat, res és que veure ab la qüestió de l'art...

Per això el mestre pesa, pesa sobre'l desenroll de la personalitat dels seus ples. El seu desig personal, que sovint se confon ab l'esperit, es una dita formidable contra les vigoreses idealitats, contra les inquietuds espirituals que inflamen la joventut.

Entre vells y joves, entre jubilats y adolescents, entre'l crepuscle y l'aurora, no hi ha contactes: son dos poís, y s'estableixen per entre mitx les fredors d'un reglament, y molt so'nt encara les fredors del foc.

Caldria tornar als orígens de l'Escola, pera veure d'ahont prové aquest mal; y tornant-hi veuríem que comença en els seus orígens, ab la sola diferència de que, mentres en els països llatins continuen com en els orígens, la gent del nord ha realitzat la gran obra de les vocacions pera la pedagogia artística y els mestres de dibuix son avuy dia uns pedagogos com artistes, fent les dues coses en una unitat professional y en una especialització capassa de fer cara als més difícils problemes.

L'ensenyança fou fins al sigle XVIII obra del taller. Al voltant del mestre hi havia els aprenents, y en aquells nuclis se realitzava l'obra de la educació, per l'alumna y ab una extensió de temps més considerable que ara.

Es molt diferent romandre tot el sant jornal al costat de un pintor o anar a l'Escola dies hores al vespre. Aquesta gran diferència moderna no s'ha previst, y aquells mateixos mestres que ensenyaven an els deixebles treballant ells, son els que més tard foren trasllats a l'Acadèmia.

Així, ab l'Acadèmia podem dir que no nasqueren pas els pedagogos, y que avuy, a pesar de les transformacions, especialitzacions y afinaments que l'Ac-

«El célebre Gargantua», d'una estampa de Pellerin.

(Col·lecció d'Ors.)

«Les Edats», d'una estampa de Pellerin.

(Col·lecció d'Ors.)

